

Politik Bilim

Müfit Akyos

Bir teknopark ve bir filiz firmanın görüşleri

Sistemin özü, “Kurumlara ve bu kurumların meydana getirdiği hukukun üstünlüğüne güven”

HBT'nin 15. Sayısında “Girişimcilik ve filiz firma (start-ups) miti” başlıklı yazıda “yenilik ekosistemi” ve “girişimcilik ekosistemi” uluslararası uygulamalarıyla irdelenerek “biraz da yapay ortamlarda büyütülmeye çalışılan yenilikçi küçük firmaların ekonomiye katkıda bulunabilmeleri için kullanamayacakları miktar ve çeşitlilikte fonlanmasından önce iyi yönetilen bir yenilik ekosistemine gerek vardır” denilmişti. Bu bağlamda HBT'nin 17. sayısında ülkemizin irdelendiği “Bilim Teknoloji ve Yenilik (BT/Y) Sistemimize Sorular” başlıklı yazıda ise yenilik sistemimizin çelişkilerine değinilerek, “Ancak bir şeylerin ters gittiği, kaynakların kötü harcandığı, tercihlerin yanlış yapıldığı, beklenen çıktılarının oluşmadığı, sonuçta da BT/Y alanının çok kötü yönetildiği açık” yargısına varılarak konu tarafların görüşüne açılmıştı.

Tartışma çağrısına gelen geribildirimlerden ikisini özetleyerek sunuyorum. Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) Teknoparkı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Erdem Bektaş yazısında *“Ülkemizde iyi niyetli çalışmalar var ancak büyük çoğunluğu acil hedefe yönelik değil. Acil olan; ülke sanayiini katma değeri yüksek üretime yönelterek, daha rekabetçi olmasını sağlamak ve ihracatı ve milli geliri artırmak. Son 20 yılda Türkiye, ağırlıklı olarak, yeni Steve Job'lar yaratmak için kaynak ve zaman harcadı. Burada ülkenin temel bilimlerden vazgeçmesi ve yeni girişimciler yaratmaması önerilmiyor”* diyor. YTÜ Teknoparkı, Warwick Üniversitesi'nin (İngiltere) Warwick Manufacturing Group - modelini seçmiş ve 4 yıl önce 'Endüstriyel Ar-Ge ve Teknoloji Yönetimi' lisansüstü eğitim programı başlatmış. Finansman modeli *“kısmen devletten, kısmen peşin kira toplayarak kısmen de banka borçlanması.”* olarak açıklanıyor ve *“Borçlarımızın azalması ile birlikte gelirlerimizin bir kısmını Ar-Ge projelerine destek için başarılı kiracılara ve Üniversite Sanayi işbirliği projelerine sarf etmeye başladık”* diyerek teşviklerinden örnekler veriliyor. Son olarak da Sn.Bektaş *“Teknoparklar, Ar-Ge merkezleri, Tübitak gibi kuruluşlarımızın sanayimize yaptığı katkının makro açıdan yeterli olduğunu savunmuyorum. Bütün bu kurumların çalışmalarını ağırlıklı olarak sanayimize yönlendirmeleri ve kaynaklarını bu yönde kullanmalarının gerekli olduğunu belirtmek istiyorum”* diyor.

İkinci yanıt kendisini “elektronik tıbbi cihazların özel birkaç alanında yıllardır ar-ge'mizi yaparak ayakta kalmaya çalışıyoruz” diyerek tanıtan gerçek bir teknopark filiz firmasından

(start-up). Firma, “başlattığınız tartışma ile söylenecek çok şey olduğunu düşünüyorum” diyerek birkaç başlıkta mutlaka yanıtlanması gereken yaşamsal sorunları özetlemiştir:

- ülkemizdeki ekonomik ve sosyal düzenin (sosyal düzeni özellikle eğitim perspektifi için söylüyor ve vurguluyorum; imam hatip anlayışının, evrimi reddeden ve yap-boza dönmüş zavallı eğitim anlayışının bizi teknolojiye ileri götürmesi mümkün mü?),
- sermayenin kâr anlayışının (bizim sektörde özellikle, küresel hakimlere sırtını dayayıp sınırsız kâr etmek varken, yerel sermaye zahmetli ar-ge süreçlerine girer mi?)
- küresel rekabet şartlarının, küresel sermayenin pazar üzerindeki hakimiyetinin, işin teknolojik zorluklarının,
- ve “müşteri” tarafının teknolojik ürünlerin yerelleşmesinden ne anladığının (sektörümüz alıcıları kamu ağırlıklı; Sağlık Bakanlığının, SGK ve diğer alıcıların yerelleştirme ve yerli ürünü destekleme politikaları bence yanlış ve yetersiz, yukarıdaki sorunların doğrudan etkisi altında)
- bütün sektörleri etkisi altına almış olan “bozulma”ya (*corruption*) dayalı kâr güdüsünün bu anlamda çok önemi var...

Yenilikçiler ve girişimciler için kurumların ve demokrasinin önemi nedeniyle İktisatçı Daron Acemoğlu ve siyaset bilimci James A. Robinson’un *Ulusların Düşüşü* kitabından alıntılarla bitirelim: “Bu girişimciler rüya projelerinin hayata geçirilebileceğine başından beri güven duyuyorlardı. Kurumlara ve bu kurumların meydana getirdiği hukukun üstünlüğüne güvenleri tamdı ve mülkiyet haklarının emniyetinden endişe etmiyorlardı. Son olarak siyasal kurumlar istikrar ve sürekliliği güvence altına aldılar.”